

L'ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRAFICA.

Manifestació agrícola á Sant Sadurni de Noya.

Vaig á donarli compte de la reunió verificada 'l diumenje últim en lo Círcul del Noya y promoguda á instancias de la Comisió del Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro en sa campanya pera conjurar, en lo possible, la crisis rural porque passa 'l pais. Convocats los agricultors de aquestos voltants, acudiren á la cita omplint lo local que vosté coneix. Ocupava la Presidencia, lo senyor Rius y Badia, com á President de la Comissió, tenint á sos costats al Alcalde y Rector d' aquesta població y pròxims lo restant d' aquella y las delegacions de Corporacions y Societats representadas al acte. Obri la sessió lo Sr. Rius, indicant en breus y sentidas paraulas l' objecte de la reunió; després de lo qual, lo Sr. Viñas, individu de la Comissió, doná lectura á la Exposició que 'l Institut Agrícola envia als alts poders del Estat en demanda de auxili pera la agricultura, amenassada de mort per los tractats de comers, per la filoxera, per la falsificació de vins y per una munió d' altres concausas que seria llarch d' enumerar. Tots los presents s' adheriren al document, que ja coneixen nostres lectors, suscribint-lo, pera robustir ab sas firmas la justa petició del Institut Agrícola.

Després de llegit lo document é invitada la reunió á que exposés la seva opinió respecte á lo manifestat, Don Francisco X. Tobella, director de L' ART DEL PAGÉS, á qui 'ls pagesos de la comarca havian posat en sas mans una petició, en catalá, demanantli se servís apoyalshi pera que l' Institut Agrícola la prengués en consideració, ho feu, lograntho á satisfacció dels firmants, com ho demostraren los picaments de mans ab que fou interromput moltes vegadas durant sa peroració, especialment quan, al parlar dels títols que possehiam los sadurninenchs pera demanar una granja vitícola de las creadas ultimament de R. O., va fer una resenya dels avensos de la agricultura en nostra vila, logrant mereixe l' assentiment de tothom y que l' Institut Agrícola 's fes seu l' escrit.

A continuació lo Sr. Lleó (Don Modest) llegí una instancia del «Centre agrícola del Panadés» encaminada á demanar, entre altres cosas, que no s' exigís la pesseta per hectárea del any atrassat, que 'l Govern reclama pera la formació d' un fondo nacional de defensa, que fins ara no ha donat senyals de vida: acabant per pregar que la suscribissen los interessats, com aixís ho verificaren.

Avans de terminar l' acte, lo Sr. President doná las gracias als concurrents en curtas y ben ditas frases; després de lo qual, Don March Mir, en nom d' aquèstos las doná especialment al Institut Agrícola y als que l' acompanyavan en la campanya empresa en bé de la agricultura del país.

La Comissió visitá los cellers de vi escumós del senyor Raventós (Codorniu), los cultius especials del Sr. Rovira de la Foradada y los corrals del Sr. Mir, ahont s' hi trovan molts caps de bestiar boví d' engreix pera 'l consum públich de la vila de Sant Sadurní y pot encara admirarse 'l tipich bestiar de llana tarragoní, qual carn es tan apreciada y qual rassa, gracias als sadurninenchs se conserva ó sino ja hauria desaparegut de nostre

país. La Comissió, segons assegurà, va quedar sumament satisfeta de sa primera visita á nostra vila.

L' Institut Agrícola acabava de fer sa excursió á Vilanova y Vilafranca, havent sigut rebut ab verdaderas probas d' afecte, especialment en l' últim dels citats punts, ahont s' aixecà potenta la veu del catalanisme.

De LA RENAISSANCE.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Cultiu del sumach (roldó) en Sicilia.

(Extracte d' un estudi de Mr. Giuseppe Juzenga)

VIII y últim.

Diversas calitats de sumach: son color, valor relatiu, sa venda.—Magatzems pera sa conservació.—Duració del producte.—Residuos de l' era.

Lo sumach batut en una mateixa cullita no es tot de la mateixa calitat, puig que presenta diferencias segons l' estat de las plantas y la sahó de la recolecció.

L' agricultor intel·ligent deu saber distingir aquestas diferencias y no formar una sola massa de sos productes.

Es reconegut que las calitats inferiors barrejadas á las bonas, en lloch de millorar los hi comunican sos propis defectes, molt ostensiblement á la vista del comprador, de lo que resulto que 'l frau se torne d' ordinari en perjudici del defraudador.

Los sumachs de baixa calitat que es necessari se barrejin á los de qualitats superiors se componen del desfullament de las plantas d' un any ó de la recolecció tardana de las brancas extremas cullidas de las plantas d' un any y també sobre las de mes temps.

La fulla del sumach del primer any seca y batuda, ó neta, presenta un color especial vert-plom molt diferent del vert groguench del sumach de bona calitat.

Los extrems ó fullas terminals de las brancas, recolectadas al fi del setiu ó al principi de la tardó, siga per que no maduran completament ó siga per efecte de las rosadas abundants y per las pluhas que reben, tenen un color negros encare mes marcat y mes perjudicial en sa barreja ab los de bonas calitats.

Es precis no olvidar que avants de tot, es necessari excloure aixis com los de inferiors calitats, lo sumach moreno ó femella de que s' ha parlat al comens d' aquest escrit, pera recomenar als cultivadors á reemplassarlo sempre pel sumach comú.

Lo sumach compren després generalment quatre calitats comercials.

1.ª Lo sumach en fullas pera embalar que s' obté per una batuda ó neteja especial, qual objecte es deixar la fulla sencera y sens peciolos.

2.ª Lo sumach en pols, batut, molt sech y reduhit á fragments molt petits, ab los peciolos que depenen de las fullas.

3.ª Lo sumach del desfullament de las plantas d' un any.

4.ª Lo sumach de las extremitats ó fullas terminals de las brancas, recolectat al principi de la tardor.

Aquestas quatre calitats tenen preus distints que conservan entre sí, una proporció casi constant.

L' any en que 'l sumach pera embalar ó de primera calitat valga á 25 pessetas lo quintá mátrich ó sian los 100 kilos, lo sumach en pols tindrà un valor de 23 pessetas, lo sumach del desfullament de las plantas d' un any valdrá á 15 pessetas y 'l sumach d' espuntada sols alcansará 'l preu de deu pessetas per quinta.

En las explotacions dirigidas ab inteligencia se separan los sumachs de distintas calitats en lo moment en que 's va efectuant la recolecció y se coloca en paratges y magatzems diferents pera sa venda. Es molt convenient conservar cuydadosament la distinció de las diferentes calitats com únich medi de mantenir la bona reputació y preus dels productos.

Pasarém per alt sens ocuparns d' éll, respecte á las falsificacions y adulteracions de que aquest producto es per desgracia objecte en lo comers, y sols nos ocuparém d' éll fins al moment d' entrar en mans del comprador y fins á la operació de la molta que ab aquest producto se verifica. (1)

Nos ocuparém solament de sa conservació en casa del propietari ó productor.

(1) Pera satisfer la curiositat de los que desitjan enterarse d' aquestos detalls, los hi dirém en duas paraulas, que lo sumach en fullas se prensa en balas ó fardos per medi de diferentes máquinas y entre ellas ab la prensa hidráulica. Lo sumach en pols se molt en molins de molas verticals semblants á las que s' emplean pera moldre las olivas, y després aquest producto se tamissa, pasantlo per un cedás. Los fragments dels peciolos que no poden passar pel cedás se recullen y molan una y mes vegadas en molins ordinaris de molas horisontals.

Se té necessitat de magatzems sechs y completament al abrich de la pluja. Com pera l' amagatzematge de la fenassa, las pessas ó pisos superiors de las casas son preferibles als pisos baixos, pera son establiment.

N' obstant, quan no 's disposa mes que de pisos baixos, se pot remediar l' humitat de la terra que porta sempre ab si tal colocació, establint un llit de faixinas formadas de brancas y llenya seca del sumach mateix. Sobre aquesta capa la recolecció de la fulla permaneceix enterament aislada de tota humitat de la terra y en bonas condicions de ventilació.

Lo sumach n' obstant y acondicionarse en los millors magatzems no conserva sas qualitats mes d' un any. Després d' aquest temps pert cada dia y se ven en lo comers com á sumach vell.

Es necessari que el cultivador sápig a sometrers á n' aquesta lley de la producció y accepti lo vendre sa recolecció á principis de l' any, encare que no alcanzi mes que mals preus. Lo guardarlo pera mes tart seria aumentar sas pérduas; lo pervindre, li reserva sens dupte pera altrás recoleccions, grans preus de venda que li compensin en lo successiu.

Havém examinat las diferentas calitats de sumach que surten de l' era, y dirém alguna cosa pera acabar de los residuos, que també alcanzan cert valor, ahont, com en Palermo, lo combustible es bastant cart.

Aquestos residuos son las parts llenyosas de la planta, tals com lo tronch y las brancas y que 's venen pera 'ls forns.

Per últim sobre l' era ja neta ó quan ja s' ha recullit la fulla y la llenya, queda encara una pols procedent del terreno barrejat al del mateix sumach y als fragments petits de la planta. Aquest últim residuo se recull també y l' ús tolera se barreja al sumach, en una proporció que jamay deu passar del 5 per 100 del producte.

Per la traducció: RICART GINEBRED A Y RIERA.

SECCIO DE VARIETATS.

Instruccions populars sobre la verola.

Es aquesta malaltia, entre totas las zimóticas la única que conta ab un preservatiu efícas y una virtut indubitable, sancionada per la experiència de casi tot un sigle. Aquest preservatiu es la vacuna virus procedenta de la vaca, que inoculat en

l'home, si be no es possible afirmar que 'l lliuri en absolut de contraure la verola, en cambi es evident que despulla á aquesta malaltia de la malignitat funesta que sol acompanyarla.

La observació, no obstant, ha demostrat del modo mes palmari, que aquesta acció preservativa que 'l virus vacuno exerceix sobre l'organisme humá, es sols temporal y s'esborra per complert en influència á la volta d'un període de temps determinat, que sol variar entre 10 y 15 anys; de manera que transcorregut aquest plasso torna á quedar l'individu en aptitut pera contraure la verola, si no acut oportuna y successivament á revacunacions posteriors, las quals escalonantse mes ab altres venen á formar pera éll una á modo de corassa perpétua contra la escomesa dels gèrmens verolosos.

Si, donchs, la acció preservativa de la vacunació es una veritat axiomática, per tots regoneguda, la necessitat de las revacunacions es un fet demostrat per la práctica diaria, y es llástima de veure estingirse la influencia de la primera y quedar indefens l'individu á disposició dels atachs insidiosos de la mortífera verola.

Aixó per lo que respecta á la profiláxis de tan crudel assot.

Pero hi ha mes encara. La verola es una malaltia altament contagiosa, per mes que avuy no sia coneguda encara la essència d'aquest contagi; y aixis ho regoneixen y proclaman los higienistas de major altitut y 'l mateix Congrés de higiene reunit en Ginebra l'any próxim passat, lo qual en una de sas seccions, s'ocupá ab preferent atenció, tant en lo procediment de desinfecció que convé adoptar respecte de las robas dels malalts verolosos y de las habitacions per ells ocupadas, com de las prevencions á que deuen subjectarse 'ls enfermers y demás personas que s'troban en contacte ab dits malalts.

Fundada en aquestes rahons, se recomana encarescudament á tothom que 's fixi també en los extrémss que enclou l'article del contagi, per ser de gran importancia en lo concepte d'aislar los focos de la epidemia verolosa y d'evitar que 's propagui á tots los àmbits de la població.

En sa virtut, donchs, aquesta Comissió aconsella, ab insistència, las precaucions següents.

Primera. Los pares que tinguin fills de tres mesos en avant, que no hagin sigut vacunats, manarán vacunarlos á la major brevetat possible ab linfa de bona procedencia.

Segona. Los individuos de mes de quinze anys que no hagin sigut vacunats per segona vegada desde la infancia, procedirán sens demora á ferse vacunar, ab lo qual tornarán á adquirir altra vegada la immunitat pera contraure la verola, que perderen en lo transcurs dels anys.

Tercera. Las robas de llit que hagin servit pera un malalt verolós, á mida que fossin retiradas, serán posadas en un reci-

piant que continga una dissolució desinfectant (10 grams de cloruro de zinc per litre d'aigua, afegint-hi alguns grams d'oli fenílic impur), després de lo qual se posaran dites robes a la bogada.

Cuarta. Se procurarà ventilar l'apostament dels malalts, valent-se, al efecte, d'una obertura practicada en la part més alta del mateix.

Quinta. La habitació que hagi ocupat un malalt verolós serà desinfectada desseguida que aquest surti de la mateixa, essent lo millor procediment cremar sofre (30 grams per cada metro cúbic) en l'interior del apostament, estant ben tancades las portes y las oberturas, si las tingués. A las vinticuatre horas, pot obrirse altra vegada, y llavors, si las parets son despulladas se rascarán y emblanquinarán de nou; si aquestas fossin pintadas se rentarán duas vegadas; y si empaperadas s'arrancará 'l paper y 's farà empaperar altra vegada.

L'apostament desinfectat deu estar inocuat vuit dias per lo menos y oberts en aquest temps, de dia y de nit, los balcones.

Sexta. Las personas que per necessitat tingan que estar en contacte mes ó menos íntim ab los malalts verolosos, se posarán unas batas de hule sobre 'ls vestits cada vegada que entrin en la habitació, y al sortir se la treuran, prevenint d'aquest modo a sas propias robes contra 'ls gèrmens contagiosos despresos del cos del malalt, y 's rentarán las mans ab un líquid desinfectant, per exemple, una solució de timol al dos per mil.

MERCATS FIRAS Y CULLITAS.

Alcañiz.—Los pagesos están molts satisfets porque lo preu dels olis es mes pujat que 'l de l'any passat. A raig de trull se paga a 10'50 pesetas la arroba y 's creu que aumentarán los preus.

Blat de 40 a 41 pessetas cahíz.—Ordi, de 17 a 18.—Cibada, a 14.

La Bisbal.—La fira que 's celebrá en aquesta vila estigué molt concorreguda, a lo que contribuí lo dia primaveral que feu. Las transaccions, segons referencias, foren moltes.

Los preus segueixen a pesar de tot encalmats per lo que respecta al bestiar caballar y mular degut sens dubte a la abundancia d'ell que s'ofereix a la venta.

Los preus del porquí y de llana segueixen fermes.

En quant als dels cereals sembla que s'hagui estereotipat puix no experimenten ni altas ni baixas.

Mercat universal.—Diu *La industria harinera moderna*, que 's publica a Viena, que la lleugera alsa que 's observa a efecte de la reacció de la baixa extraordinaria que vé registrant d'alguns

temps á n' aquesta part y que pronosticá seguiria en lo conjunt de mercats de blat del mon, ha continuat, en efecte, fins aquí y opina prosseguirá algun temps mes. Inglaterra está menys abastida de blat are que per lo regular, y tindrà que fer compres que ajudarán á pujar los preus. França que no ha importat encara molt y es sabut ja li toca ferho, senyala cotisacions mes altas; lo mateix que Bélgica, Holanda é Italia. América del Nort y Russia no 's precipitan en vendre habent sigut las primeras en alzar las cotisacions. India, en fi, no 's mostra aquesta vegada tan gran exportadora de blats.

Tortosa.—Diuhén de aquesta ciutat que la recolecció de las olivas aquest any durará molt poch per la escasés de fruit que hi ha pero en cambi lo rendiment que donan es molt superior al d' anys passats com també ho es la classe de oli que donan, de modo que si aquest any hi hagués cuidado en la recolecció de las olivas y elaboració del oli totes las classes surtirian de lo mes selecte que 's pot demanar y apropósit pera satisfer lo gust mes exigent.

Vich.—Lo temps segueix bastant bonancible, ab tot de trobar-nos ja en la temporada propia dels frets. Y afavoreix, ab sa falta de rigor, molt als blats, que ab las darreras plujas s' han posat molt be y fan goig per ara. Al mateix temps poden los pagesos començar ab las fangadas á disposar las terras per la sembra de las tardanerias.

VINS.

Bruch.—En eixa son pocas las ventas que s' han efectuat de vins, pagantne los francesos algunas partidas de bona calitat, á 25 y hasta 30 pesetas carga.

Lo temps segueix dols, no habentse despertat per ara lo fret.

Fransa.—La época del any en que 'ns trobem es la menys afavorida pera las transaccions, notantse una paralisació casi complerta en lo excés moviment de las plassas comerciales. que ha vingut avans d' hora, per la influencia sens dupte, de la crisis ministerial ó gubernamental de la vehina República.

Tarragona.—Numerosa concurrencia asistí al mercat del 14, fentse, n' obstant, escassas transaccions, degut á las grans existencias y á la calma que domina en tots los mercats de vins aixis en Europa com en América.

En mistelas 's nota mes animació y fermesa en los preus, lo mateix que en los olis nous d' aquest camp.